

Runolaukku

Tampereen kaupungin
lukuhanke 2020-2022

Ensin kolme koputusta.
Sitten laukun kansi nosta.
Kirjoja on siellä monta.
Runoa, lorua lukematonta.
Millainen runo luetaan?
Mahtaako meitä se naurattaa?
Vai sittenkin suupielet alas saa?
Ssh, ssh, ssh, ssh, kuunnelkaa.

Leena Laine

Runolaukun tavoitteena on saada lapset ja aikuiset innostumaan runoista ja kielellä leikkimisestä. Runojen kieli on rikkaampaa kuin arkikieli.

Laukun kirjoista jokainen sisältää monia erilaisia runoja. Annetut toimintavinkit toimivat muidenkin kirjojen kanssa soveltaen.

Riemukkaita runohetkiä!

LUKA

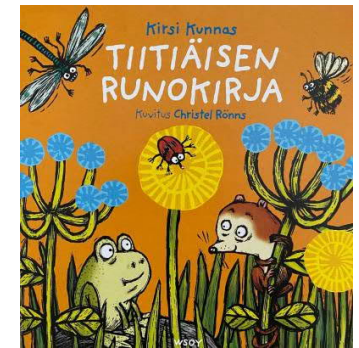
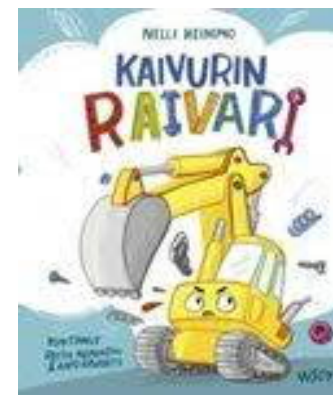
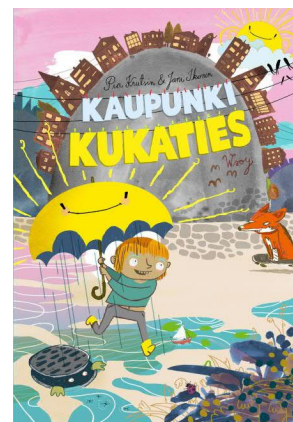
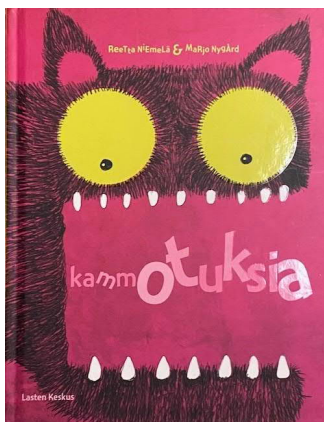
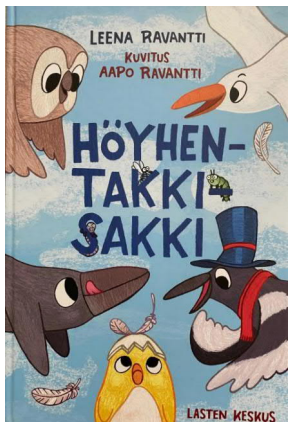
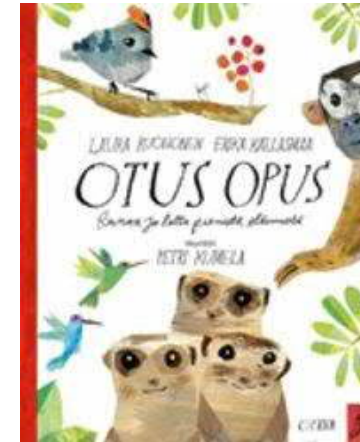
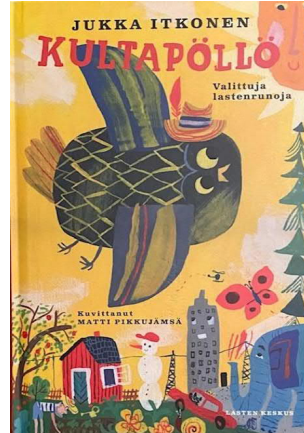
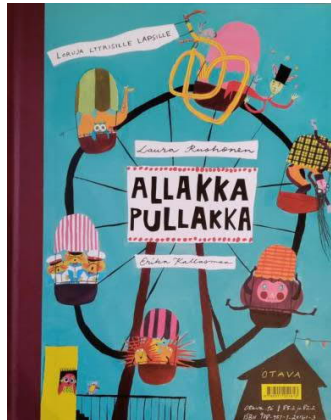
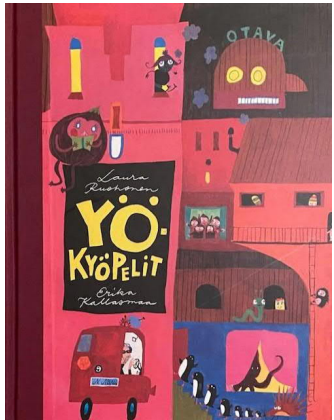
Katja ja Leena

Sisältö

- 4 Laukun kirjat
- 5 Runojen merkitys
- 6 Runojen käyttö
- 7 Luetaan runoja
- 8 Runotuokion rakenne
- 9 Arvaa runo
- 10 Eläinrunoja
- 11 Runotube
- 12 Runotähdet
- 13 Runot liikkeelle
- 14 Huoltomies Hossa
- 15 Mikä soppa!
- 16 Runokone
- 17 Kummalliset kahvilat
- 18 Lentoon
- 19 Runohieronta
- 20 Runopuu
- 21-22 Lorupussi
- 23 Kirjallisuusvinkkejä

Laukun kirjat

Runojen merkitys

- Runojen kieli on rikkaampaa ja vivahteikkaampaa kuin arkikieli.
- Runojen rytmi ja toisteisuus kehittävät lapsen kielellisiä valmiuksia ja lisäävät turvallisuuden tunnetta.
- Runojen sanasto, rakenne ja rytmi tukevat lukemaan opettelevan lapsen äänne-, tavu- ja sanaoppimista.
- Läheisyys, kosketus ja liikeradat lisäävät lapsen itseluottamusta ja kehotuntemusta.
- Lorut, sanaleikit ja yhteinen hassuttelu vahvistavat myönteistä ilmapiiriä.

Runojen käyttö

- Runoilkaa ja lorutelkaa arjen tilanteissa sekä uusia asioita opetellessa (esim. äänteet, viikonpäivät, kuukaudet).
- Leikitelkää sanoilla ja rytmeillä. Runoleikki ei vaadi välineitä, vaan leikki rakentuu kielen ja vuorovaikutuksen avulla.
- Runojen käyttö siirtymissä luo struktuuria. Sekä aikuinen että lapsi oppivat, että tietty runo tulee tiettyyn aikaan päivästä.
- Runoja voi käyttää yksittäisinä arjen eri tilanteissa tai pitää kokonaisen runotuokion.
- Runoja voi valita esim. lorupussista, loruonkien tai lapsi voi valita runokirjoista kirjan, josta runo luetaan.

Luetaan runoja

1. Luetaan valittu runo
2. Maistellaan runon sanoja
 - esim. kaikulukemisena
3. Muutetaan sanat liikkeeksi
 - Lausutaan runoa samalla liikkuen.
4. Tehdään tarinaksi
 - Lapset keksivät omia tarinoita kirjoittaen, piirtäen. Pienempiä lapsia voi saduttaa tai videoida.
5. Luetaan tarinoita ääneen ja laitetaan tarinoita esille seinälle.

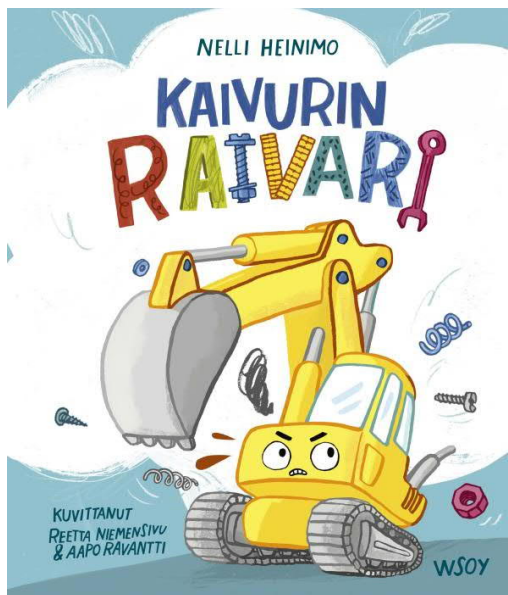

Runotuokion rakenne

1. Aloitusruno (aina sama)
2. Käsien ja jalkojen lämmittely
3. Runoleikki, riehakkaampi ja suuremmat liikkeet
4. Kielileikkiloruja
5. Rauhoittuminen, rentoutuminen
6. Loppurunno

Arvaa runo

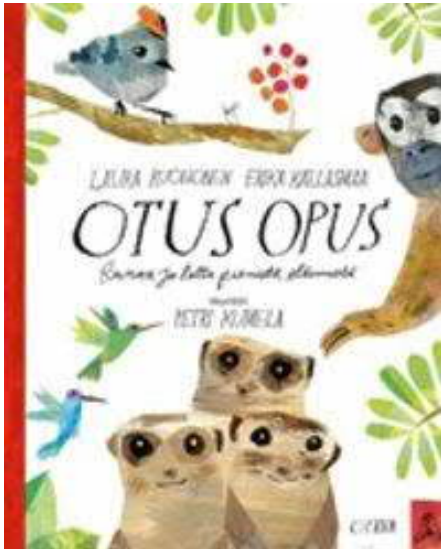

Kaivurin raivari:

- Lapset yrittävät arvata löytyykö runokirjasta runo jostakin tietystä kulkuvälineestä. Jos löytyy, aikuinen lukee sen.
- Luetaan runo eri tunnetiloilla (iloisesti, surullisesti, vihaisesti jne.)

Eläinrunoja

- Lapset yrittävät arvata löytyykö kirjasta runo jostain tietystä eläimestä. Jos löytyy, runo luetaan.
- Askarrellaan, muovavillaan tai piirretään kirjan runojen innostamia eläimiä.
- Esitetään kirjan eläimiä.
- Kuunnellaan ja katsellaan kirjan runoja YouTubesta. Löytyy hakusanalla Otus opus.
- Kirjassa QR-koodi runojen musiikkimaailmaan

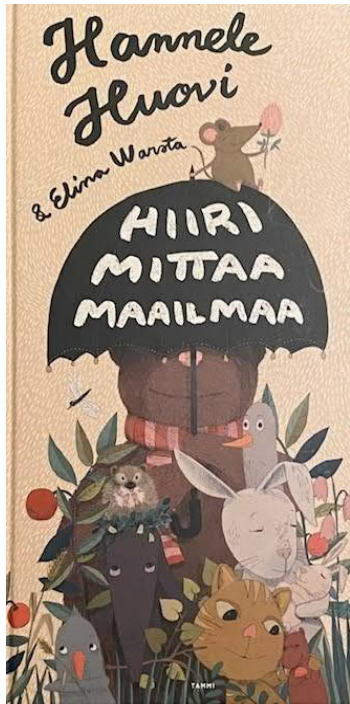
Runotube

- Toivotaan runoja luettavaksi erilaisilla äänillä tai liikkeillä (esim. noidan äänellä, robottiäänellä, marssien tai tanssien).
- Valitaan kirjasta runot, joihin keksitään liikkeet tai vaikka tanssi. Esitykset voidaan videoida ja pitää videoiden julkaisujuhlat.

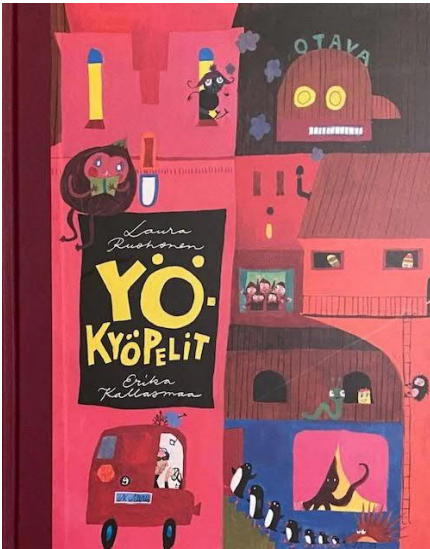
Runotähdet

- Esitetään runoja ja annetaan niille tähtiä 1-5. Voittajaruno voidaan kuvittaa ja käydä esittämässä jollekin toiselle ryhmälle.
- Seinälle tehdään viiden tähden runojen kokoelma, "tähtirunot".

Runot liikkeelle

- Runot voi laittaa elämään erilaisilla liikkeillä, taputuksilla, tömistyksillä ja rytmeillä.
- Kokeile erilaisia sormirunoja, varvasrunoja, köröttelyä, hellittelyä ja kurkistusleikkejä.
- Liike on valittava lapsen ikätasolle sopivaksi.
- Liikkeitä voi keksiä lasten kanssa.

Huoltomies Hossa (Yökypelit, Laura Ruohonen)

Kotiin menossa
hiekkaa monossa
lippa kenossa
kaikki jonossa.

Kuraa! Kuraa! Kuraa!
Ja viemäri vei!

Huoltomies Hossa
puhdistamossa
itse teossa
ui lammikossa!

Kuraa! Kuraa! Kuraa!
Ja viemäri vei!

Taputetaan ja askeletaan kaksi kertaa
rytmikkäästi joka säkeessä.

Hypitään kolme kertaa tasajalkaa.

Taputetaan ja askeletaan kaksi
kertaa rytmikkäästi joka säkeessä.

Hypitään kolme kertaa tasajalkaa.

Mikä soppa!

- Mistä on oudot otukset tehty?
- Mitä tarvitaan outoon otukseen, yksisarviseen, dinosaurukseen tai vaikkapa merenneitoon?
- Tehkää haluamanne otuksen resepti. Voitte käyttää oikeita mittoja tai keksiä aivan omianne (ruokalusikallinen, rekkalastillinen, hyppysellinen).

Runokone

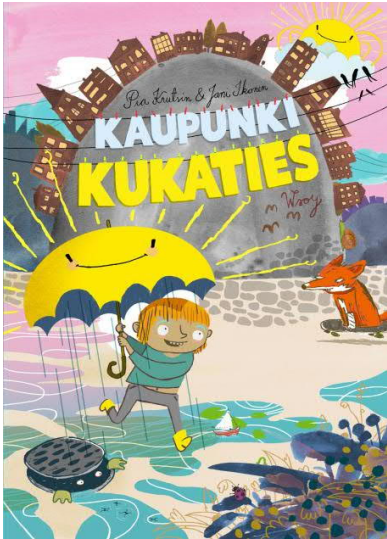
Tarvitset viisi sanapurkkia, joihin keksitään sanoja kysymys kerrallaan.

1. Mikä?
2. Millainen?
3. Missä?
4. Milloin?
5. Mitä teki?

Jokaisesta purkista nostetaan yksi sana. Sanoista muodostetaan runon säkeitä.

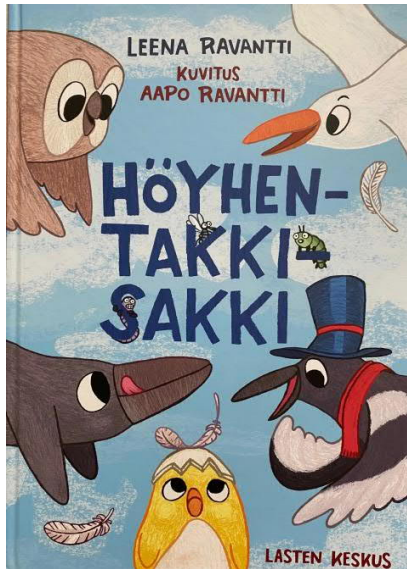
Kummalliset kahvilat

- Lukekaa kirjasta runo Kahvilaopas.
- Keksikää uusia kahviloita.
- Keksikää, millaisia hahmoja kahvilassa on.
- Mitä hahmot tekevät? Mitä siellä tapahtuu?
- Voitte tehdä kuvan, mitä kahvilan ikkunasta näkyy tai vaikkapa kahvilan mainoksen.
- Kootkaa ikkunat seinälle askarreltuun taloon tai mainokset mainoslehdiksi.

Lentoon

- Mitä kaikkea tekisit, jos sinulla olisi siivet?
- Muodostakaa runonpätkiä säilyttäen sininen osa alla olevasta mallista.

Jos minulla olisi siivet, lentäisin korkealle, nukkuisin pää siiven alla .

Jos minulla olisi siivet, tekisin ilmassa temppuja, maistaisin pilven hattaroita.

Jos minulla siivet olisi.

- Voitte keksiä myös, mitä tekisitte, jos teillä olisi nokka tai höyhentakki.

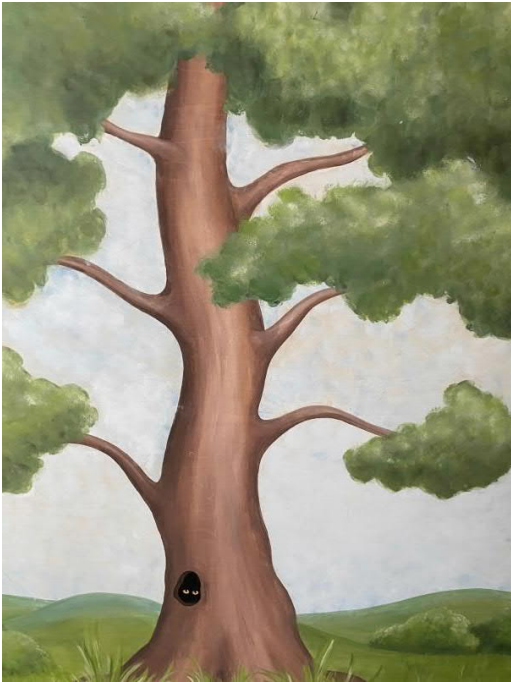
Runohieronta

- Runohierontaa tehdään satuhieronnan tavoin.
- Samaa tekstiä toistetaan usealla hierontakerralla.
- Runohieronta alkaa ja päättyy kämmenten lämpimään kosketukseen.
- Säatele kosketuksen voimakkuutta. Tärkeää on hellä, mutta vahva ote (liian kevyt kosketus kutittaa). Huomioi aistiyliherkkyydet.
- Liike on jatkuvaa, mutta rauhallista (tekstissä voi tulla taukoja, mutta liike jatkuu).
- Runoon liittyvän hieronnan voi keksiä itse tai lasten kanssa yhdessä.

Runopuu

- Askarrellaan lehtiä, joihin kirjoitetaan runo tai loru (leikkiohjeineen).
- Lehdet kiinnitetään runopuuhun, josta lapset saavat ottaa niitä mukaansa kotiin.
- Kannustetaan perheitä nauttimaan yhteisistä runohetkistä. Samalla välitetään kansanperinnettä sekä runo- ja lorukulttuuria koteihin.
- Lorut ja runot opetellaan päiväkodissa/koulussa, jotta lapset osaavat opettaa niitä kotona vanhemmilleen.
- Näistä lehdistä lapset saavat kerättyä kotiinsa oman lorupuun, lorupussin tai lorupurkin.

Lorupussi

Kuka saa, kuka saa, lorupussiin kurkistaa?

- Jokainen lapsi saa vuorollaan tulla nostamaan lorupussista lorun, joka luetaan kaikille.
- Valitaan lorupussista päivän loru, jota lorutellaan päivän aikana.
- Aikuinen pitää lorukortteja kädessään ja lapsi sanoo numeron. Yhdessä lasketaan, minkä lorukortin kohdalla kyseinen numero tulee.
- Musiikin soidessa lorupussi kiertää piirissä lapselta toiselle. Lapsi, jonka kädessä lorupussi on musiikin loppuessa, saa nostaa pussista lorun.

Leijonalla muisti pätki,
minkä lorun pussiin kätki.
Rapsutti päätä, tutki tassua.
Kokeili kaikkea aivan hassua.
Kuopi maata, haistoi tuulta,
Kurkkas' sitten pussin suulta.
Koitti monenlaista tapaa,
Kutitti vielä sinun napaa:
Auttaisitko sinä, jookos?
Yksi, kaksi, kolme, kookos!

Leena Laine

Tampereen kaupungin lukuhanke 2020-2022

Auttaisitko sinä, jookos –kohdan jälkeen lapset saavat viitata, jos haluavat nostaa lorun pussista.

Aikuinen koskettaa lapsia päälle ja laskee "yksi, kaksi...". Lorun saa nostaa se lapsi, jonka kohdalla aikuinen sanoo "kookos!".

Kirjallisuusvinkkejä:

- Ilmanen P., Kotka R., Pulli E. ja Venho J. 2019. Runomatkaopas. Aviador
- Anttonen, A. & Inkala, K. (toim.). 2013. Riimikissa kikattaa, runohetkiä pienille. Tammi (valmiita runotuokioita leikkiohjeineen)
- Nuotio, E. 2019. Minä tykkään nyt. WSOY (tunteisiin liittyviä runoja ja sanataidetehtäviä)
- Vuori, K. 2020. Tarinataikurit. Lasten keskus (toiminnallisia ja kädentaitoihin yhdistyviä sanataideharjoituksia lapsille)
- Pulli, E. 2016. Loruloikkia ja muita liikuntaleikkejä varhaiskasvatuksessa. PS-kustannus
- Kuoppamäki, A., Myllynen, M. ja Snellman, M. Taidepolkuja ympäristöempatiaan. Opas monitaiteiseen työskentelyyn. Kehittämiskeskus Opinkirjo

Koonti ja ideointi
Katja Saxholm ja
Leena Laine

Tampereen kaupungin
lukuhanke 2020-2022